

İNSAN VE TOPLUM

SOS104U

KISA ÖZET

1.ÜNİTE Toplumsal Gruplar

TOPLUMSAL GRUP NEDİR?

İnsanlar yaşam boyu aile, oyun grubu, meslek grubu, dernekler, şirketler gibi resmi ya da resmi olmayan birçok farklı toplumsal grubun üyesi olmaktadır. Toplumsal grup, en genel anlamda, küçük ölçekli toplumsal ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilir. Toplumsal birliktelikler, her zaman, toplumsal bir grup olarak nitelendirilmezler.

Toplumsal grup, kalabalık insan topluluklarından ayırt edici bazı özellikler taşımaktadır. Toplumsal grup, üyeleri arasında etkileşim olan, ortak amaç ve çıkarlara sahip, belirlenen değer ve normları paylaşan insanların birlikteliğini ifade etmektedir.

TOPLUMSAL GRUPLARIN ÖZELLİKLERİ

Toplumsal bir grubun özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1. Grup tanınması:** Toplumsal bir grubun, hem grup üyeleri tarafından hem de başkaları tarafından grup, olarak tanınması gerekmektedir.
- 2. Grup üyelerinin rolü ve statüsü:** Grupların toplumsal bir yapısı bulunmaktadır. Gruba katılan her üye, diğer üyelerin konumlarıyla ilişkili olarak belirli bir rol ya da statüye sahip olmaktadır.
- 3. Grup üyelerinin rolleri:** Gruplar, örgütlenmiş kişisel eylemler bütünü olarak görülebilir. Bu anlamda, grubun her bir üyesi, kendi toplumsal rolünü oynar ve böylece, grup katılımını gerçekleştirir. Eğer, üyeler rollerini üstlenmekten vazgeçerlerse grup da ortadan kalkar.
- 4. Grubun sürekliliği:** Grupların sürekliliği bakımından karşılıklı ilişkiler, büyük önem taşımaktadır.
- 5. Grup normları:** Gruplar, davranış normlarına sahiptirler.
- 6. Ortak ilgiler ve değerler:** Grup üyeleri, ortak ilgileri ve değerleri paylaşırlar. Bazı grupların ortak ilgileri ve değerleri, belirgin bir biçimde tanımlanmış olmasına karşın, bazı gruplar için belirsiz olabilmektedir.
- 7. Grubun toplumsal hedefleri:** Grup eyleminin yöneldiği, toplumsal hedeflerin yani, amaçların bulunması gerekmektedir. Her grubun bir ya da birkaç amacı bulunmaktadır.
- 8. Coğrafi/Mekânsal yakınlık:** Grup yaşamının sürdürülmesinde, temel unsurlardan biridir. Toplumsal gruplar, zorunlu olarak belirli bir zamanda ve mekânda bulunmaları nedeniyle, fiziki mekânın sınırlamalarına bağlı kalmaktadır.

Toplumsal grup, hedefleri olan, ortak ilgi ve değerlere sahip, toplumsal davranış normlarına göre karşılıklı roller oynayan bireylerin başkaları tarafından tanınan sürekli birlikteliğini ifade etmektedir.

Toplumsal grupların, neden bir çalışma konusu olarak ele alındığı ve küçük grupları incelemenin ne anlam taşıdığı sorularına yönelik üç temel neden gösterilmektedir:

1. Toplumsal gruplar, toplumsal bir olgu olarak kabul edilmektedir. Herkes, yaşamının büyük bir kısmını aile, arkadaş grubu, çalışma grubu gibi "küçük gruplarda" geçirmektedir.
2. Toplumsal gruplar, aynı zamanda, toplumu yansıtmaktadır. Küçük gruplar, toplumsal sistemin modelleri olarak ele alındığında, toplumsal grup çalışmaları, toplumsal sistem hakkında önemli bilgiler vermektedir.
3. Toplumsal grup araştırmalarının sonuçları, toplumsal uygulamalar için önem taşımaktadır.

TOPLUMSAL GRUP ÇALIŞMALARININ TARİHİ

Toplumsal gruplar üzerine yapılan çalışmaların, yirminci yüzyılın ilk yarısından itibaren gelişmeye başladığı belirtilmektedir. 1900'lü yılların başında Georg Simmel'in çalışması, küçük gruplar hakkındaki en erken çalışmalardan biri olarak kabul edilmektedir. Simmel, grupların genel prensiplerini ve grup oluşumunu analiz etmiş; aynı zamanda, küçük ve büyük grupların özellikleri, gruplarda bölünme, otorite, saygınlık ve itaat konuları üzerinde çalışmıştır.

Bu dönemin bir diğer önemli ismi, toplumsal düzenin doğasıyla ilgilenen Charles H. Cooley olmuştur. Cooley çalışmasında, toplumdaki değişimleri yansıtan birincil grupların kavramsallaştırılmasıyla ilgilenmektedir. Bu bağlamda, birincil ilişkilerin ve daha çok, kişisel olmayan rol ilişkilerinin, başka bir ifadeyle ikincil ilişkilerin meydana geldiğini ve hangi ilişkiler olduğunu incelemektedir.

1920'li ve 1930'lu yıllarda grup çalışmaları, toplumsal sorunları ve işyeri problemlerini çözmek için bir araç olarak kullanılmış ve bu dönemde yapılan çalışmaları "grup üyelerinin duygu ve düşüncelerini etkileyen normlar" üzerinde yoğunlaşmıştır.

1950'li yıllardan itibaren, psikolojide ve sosyoloji disiplinlerinde küçük gruplar üzerine çalışmalarda bir artış olmuş ve grup araştırmaları, grup içi ve gruplar arası yardımlaşma ve çatışma konuları üzerinde yoğunlaşmıştır.

Grup çalışmalarının gelişim süreci incelendiğinde, bu çalışmaların toplumsal sorun ve olaylar ile kuramsal gelişmelerden etkilendiği görülmektedir. Grup çalışmalarının ilgilendiği konuların, dönemlere göre değişen kültürel, politik ve ekonomik koşullarla yakından ilişkili olduğu görülmektedir.

TOPLUMSAL GRUP ÇEŞİTLERİ

Birincil ve İkincil Gruplar

Birincil grup (*primary group*) kavramını ilk kez, Amerikalı sosyolog Charles Horton Cooley, *Social Organization* adlı kitabında kullanmıştır. Cooley, **birincil grup** kavramı ile yakın, yüz yüze ilişkiler kurulan ve dayanışmanın hâkim olduğu grupları tanımlamaktadır. Bu gruplar, bireyin toplumsal doğasının ve ideallerinin oluşumunda temeldir.

İnsanlar, birincil grup içerisinde toplumsal yaşamı öğrenmektedir. Cooley, birincil grupları, insan neslinin bakıldığı, korunduğu ve buna bağlı olarak grup üyeleri arasında güven verici ilişkilerin kurulduğu yerler, olarak tanımlamaktadır.

İkincil gruplar, bireylerin gönüllü ve belli bir amaca yönelik olarak, genellikle bir anlaşma aracılığıyla katıldığı gruplardır. İkincil grup ilişkileri, yasa ve kurallarla, resmi sözleşmelerle düzenlenmiştir. Birincil gruplardaki yakın ve gayri resmi ilişkilerin yerini, ikincil gruplarda resmi ilişkiler almaktadır.

İkincil grup, bireyin gönüllü ve belli bir amaca yönelik olarak katıldığı, ilişkilerin yasalar, kurallar ve resmi anlaşmalarla düzenlendiği gruplardır.

İç ve Dış Gruplar

İç grup (*in group*) ve dış grup (*out group*) kavramları, Amerikan sosyolog William Graham Sumner (1840-1910) tarafından ortaya atılmıştır. Sumner, insanların kendi grupları olarak tanımladığı **iç gruplar** ile rekabet halinde olduğu ya da karşıt gruplar, olarak tanımladığı **dış gruplar** arasındaki ayrım üzerinde durmuştur. Bununla birlikte, iç grup ve dış grup kavramlarının, etnosentrizm ile yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir.

İç grup, insanların ortak değerleri ve yaşam biçimini paylaştığı, kendilerini ait hissettikleri ve bağlılık duyduğu grubu ifade etmektedir. Dış grup ise bireylerin kendi gruplarıyla rekabet halinde olan ya da karşıt olarak gördükleri gruplardır.

Fichter'a göre, kişinin birincil grubu, kavramın en genel tanımıyla, iç grup olarak adlandırılabilir. İç grupta kişi, bir gruba ait olma ve bir arada olma bilinci edinmekte ve diğerlerini, dış grup olarak görmeye başlamaktadır. Fakat iç grup ve dış grup arasındaki bu farklılık, birincil grup ve ikincil grup arasındaki farklılıkla aynı şekilde anlaşılmalıdır.

Referans Grupları

Referans grubu, bireyin davranışlarını ve kendi durumunu değerlendirmek için, karşılaştırma yaptığı gruplardır. Referans grubu (*reference group*) kavramı ilk kez Herbert Hyman tarafından ortaya atılmıştır. Hyman, *Archives of Psychology* adlı kitabında, **referans grubu** kavramıyla, bir bireyin kendi durumunu ya da davranışlarını ona bakarak değerlendirdiği, kıyasladığı grubu ifade etmektedir.

Referans grubu, bireyin kendi durumunu ve davranışlarını değerlendirmek için karşılaştırma yaptığı grubu ifade etmektedir.

Kişiler, genellikle, kendi varlıkları üzerindeki kanılarını, temel referans gruplarıyla özdeşleştikleri ölçüde ve yönde, bu grupların özelliklerine bağlı olarak oluşturmaktadırlar.

İnternet Toplulukları Sanal Cemaatler

1990'lı yıllardan itibaren, iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimiyle internet toplulukları ya da sanal cemaatler kavramı ortaya çıkmış ve toplumsal grup çalışmalarında da tartışılmaya başlanmıştır. Howard Rheingold, 1993 yılında yazdığı "*Virtual Community*" (Sanal Cemaatler) adlı kitabında, internet ağlarına bağlı bilgisayara dayalı iletişimin, insanların toplumsal yaşamında sanal cemaat olarak adlandırılan, yeni bir oluşumu başlattığını ileri sürmektedir.

İnternet toplulukları/sanal cemaatler, insanların internet ağlarına bağlanarak bilgisayar aracılı iletişimle meydana getirdikleri bir oluşumdur.

Oldenburg, insanların yaşamları boyunca hareket ettikleri üç yer bulunduğunu, birincisinin yaşadıkları yer, ikincisinin çalıştıkları yer ve üçüncüsünün ise neşelenmek için toplandıkları yer olduğunu belirtmektedir. İfade edilen üçüncü yer, Oldenburg'a göre, cemaatlerin inşa edildiği ve sürekliliğinin sağlandığı yerlerdir.

Azınlık Grupları

Azınlık grubu (*minority group*) kavramı, 1930'lu yıllardan itibaren "ırksal, etnik, biyolojik ya da diğer özellikler temelinde, baskıya uğramış veya damgalanmış toplumsal gruplar"ı ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. **Azınlık grupları** kavramı, sosyolojide yaygın olarak kullanılmakta ve sayısal bir ayırmadan daha fazlasını ifade ettiği belirtilmektedir. Sosyolojik olarak, azınlık grubunun üyeleri, bir grup dayanışmasına ve birbirlerine ait olma duygusuna sahip olmakla birlikte, nüfusun çoğunluğuna göre dezavantajlıdır.

Azınlık gruplarının birçoğu, hem etnik hem de fiziksel olarak nüfusun geri kalanından ayrılmaktadır. Örneğin bu durum, İngiltere'deki Batı Hint ve Asya kökenliler için, ayrıca ABD'deki Afrikalı Amerikalılar, Çinliler ya da öteki gruplar için geçerlidir.

Deri rengi gibi fiziksel farklılıklar, yaygın anlamda ırk farklılıkları olarak adlandırılmaktadır. 'İrk' kavramı, deri rengini temel alarak biyolojik farklılıkları ön plana çıkarırken; etnisite, üyelerinin ortak kültürel gelenekleri paylaştığı belli bir gruba ait olma duygusunu ifade etmektedir.

Sonuç olarak, insanlar yaşamları boyunca farklı grupların üyesi olmakla birlikte, yeni gruplara katılmakta ve toplumsallaşma süreci, grup içindeki yaşam deneyimlerinin etkisiyle şekillenmektedir. Öncelikle, bireyin ailesi ve yakın çevresindeki kişiler, onun duygusal ve zihinsel gelişiminin oluşmasında önemli gruplardır. Bireyin gelişimi ilerledikçe, etkileşimde bulunduğu ve üyesi olduğu grupların sayısı ve çeşitleri de artmaktadır.

TOPLUMSAL GRUP YAPISININ GENEL NİTELİKLERİ

Grup Üyeliği

Bireyin bir gruba üye olması, "grubun ve bireyin niteliklerine göre, doğum, başvurma, davet edilme veya karşılıklı anlaşma yollarıyla" gerçekleşmektedir. Birey, doğum yoluyla bir ailenin ya da bir ulusun üyeliğini kazanmaktadır. Bunun yanı sıra bir okula, işyerine veya derneğe üye olmak için başvuruda bulunması ya da davet edilmesi gerekmektedir. Bazı durumlarda ise toplumsal bir gruba katılma, üyelik önerisinin hangi taraftan geldiği açık olarak görülmeden, mahalle düzeyinde oluşan gruplar gibi, kendiliğinden gerçekleşebilmektedir.

Grup normları, grup üyelerince kabul edilen ve uyulması gereken tutum ve davranış kalıplarını, yazılı veya yazılı olmayan bir şekilde ifade eden kurallardır.

Grup Normları ve Grup Normlarına Uyma

Normlar, genel anlamda, gruplarda geçerli olan kurallar olarak tanımlanmaktadır. Daha açık bir ifadeyle grup normları, yazılı ya da yazılı olmayan bir biçimde grup üyelerinin yapması ve yapmaması gereken davranışları belirtmektedir. Değerler ise bu davranışlara yol gösteren ilkeler olarak tanımlanmaktadır.

Grup araştırmalarında uyma (*conformity*), genellikle bireyin kendi düşünce ve davranışlarını, belirli nedenlere dayanarak değiştirmesi ve kendisinden farklı gördüğü grup normları yönünde düşünmesi ya da davranması olarak tanımlanmaktadır. Uyma kavramı, 'kabul' ve 'itaat' kavramlarıyla yakından ilişkilidir. 'Kabul', sosyal psikoloji alanında "bir kişinin zorunlu olmadığı bir durumda başkalarının isteğini yerine getirmesi"; 'itaat' ise kişinin kendisinden daha güçlü ya da "etkili birisinin emrini yerine getirmesi" olarak tanımlanmaktadır.

Liderlik

Toplumsal grup çalışmalarında, grup birlikteliği ve iç verimi bakımından, farklı liderlik tarzları incelenmiş ve araştırmanın sonuçlarına göre, üç liderlik tarzı ileri sürülmüştür:

- 1. Demokratik lider:** Kararların grup katılımıyla alınmasını sağlayan, grup içi etkileşim ve işbölümünü özgür bırakan, eleştirilerinde kişisel olmayıp işe dönük davranan lider tipi olarak tanımlanmaktadır.
- 2. Otoriter lider:** Kararları kendisi veren, işbölümünü kendisi belirleyen ve eleştirilerinde kişileri hedef alan bir lider tipidir.
- 3. İlgisiz (*laissez faire*) lider:** Grubu tamamen özgür bırakan, işe hiç karışmayan ve işe ilgili çok az öneride bulunan bir lider tipi olarak tanımlanmaktadır.

TOPLUMSAL GRUBA YÖNELİK KURAMLAR

Ferdinand Tönnies *Gemeinschaft* ve *Gessellschaft*

19. yüzyılda, Alman sosyolog Ferdinand Tönnies, *Gemeinschaft und Gessellschaft* (Community and Society, 1887) adlı kitabında, endüstrileşme süreci ile birlikte toplumsal ilişkilerin nasıl bir değişim geçirdiğini incelemiş ve farklılaşan bu toplumsal ilişkileri tanımlamak amacıyla *Gemeinschaft* (topluluk/cemaat) ve *Gessellschaft* (toplum) kavramlarını geliştirmiştir.

Başka bir anlatımla, **Gemeinschaft** kavramı, modern endüstri toplumları öncesinde görülen, büyük ölçüde süreklilik taşıyan, kişisel ve yakın insan ilişkilerini ifade etmektedir.

Gemeinschaft kavramı, modern endüstri öncesi toplumlarda görülen insanlar arasında duygusal bağların kurulduğu, kişisel, yakın olan, süreklilik taşıyan ilişkilerin bulunduğu cemaat ya da topluluk anlamında kullanılmaktadır.

Georg Simmel: Toplumsal Etkileşim

Georg Simmel'in çalışmaları toplumsal yapı, toplumsal farklılaşma, din, para, sosyolojinin doğası ve sosyal bilimlerde yöntem gibi çeşitli konu ve sorunları kapsamaktadır.

Simmel'e göre, gruplar ve toplumların, bireylerin üstünde ve onlardan bağımsız olarak yer alması düşünülemez çünkü sadece bireylerin ortak amaçlar doğrultusunda birlikte hareket etmeleri, grupları ve toplumları oluşturmaktadır. Bu nedenle Simmel, toplumsal etkileşim ve ilişkilere, gündelik toplumsal yaşamın ayrıntılarına ve bireylerin toplumsal faaliyetleri yorumlama biçimlerine odaklanmaktadır.

Formel sosyolojinin amacı, toplumsal etkileşim biçimlerini, toplumsal bağamlarından soyutlayarak analiz etmek ve böylece bağlamdaki önemli değişikliklere rağmen, farklı toplumsal

organizasyon biçimlerinde ortaya çıkan düzenlilikleri betimleyebilecek sosyolojik yasaları bulmaktır. Başka bir ifadeyle, formel sosyoloji, toplumsal etkileşim ve insan davranışının genel yasalarını bulma amacını taşımaktadır.

Charles Horton Cooley (1864-1929): Birincil Gruplar

Toplumsal gruplarla ilgili önemli çalışmaları bulunan isimlerden biri de C.H. Cooley'dir. Cooley'in çalışmalarına, yukarıda yer alan 'Toplumsal Grup Çeşitleri' bölümünde, birincil grup kavramsallaştırması çerçevesinde yer verildiği için, bu bölümde kısaca değinilecektir.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/insan-ve-toplum-ady212u?search=sos104u>